

ПЕДАГОГИЧЕСКИ ФАКУЛТЕТ

КВАЛИФИКАЦИОННА ХАРАКТЕРИСТИКА на специалност СПЕЦИАЛНА ПЕДАГОГИКА

Област на висше образование: 1. Педагогически науки,
Професионално направление: 1.2. Педагогика
Образователно-квалификационна степен: "бакалавър"
Професионална квалификация: "специален педагог, ресурсен учител,
учител в специално училище"

Специалността **Специална педагогика** от професионално направление 1.2. Педагогика за образователно-квалификационна степен "бакалавър" и професионална квалификация "специален педагог, ресурсен учител, учител в специално училище" подготвя специалисти с образователно-квалификационни параметри, съобразени с Наредба за държавните изисквания за придобиване на висше образование на образователно-квалификационните степени "бакалавър", "магистър" и "специалист", ДВ бр. 79 от 05.09.2003 г. и с Наредба за държавните изисквания за придобиване на професионална квалификация „учител" (ПМС №289/07.11.2016 г., последно изм. и доп. с ПМС №27/01.02.2021 г.). Представят се основните цели на обучението и възможностите за професионална реализация в приобщаваща, образователна, възпитателна, корекционна, социализираща, изследователска и организационна дейност в сферата на специалното образование.

I. ЦЕЛИ НА СПЕЦИАЛНОСТТА

Специалността "Специална педагогика" има за цел да подготви бакалаври с широкопрофилна, фундаментална подготовка на професионалисти с научни знания, умения и компетентности за осъществяване на диагностична, корекционна, терапевтична, консултантска и други специализирани дейности в рамките на общообразователна, дигитална и специална среда.

Завършилият специалност Специална педагогика трябва:

- да владее и реализира в практиката знания от различни научни области, знания с интегративен и интердисциплинарен характер;
- да познава методики и технологии от специално-педагогическата интервенция за обучение и възпитание, за работа с деца и ученици със специални образователни потребности (СОП) – със слухови, зрителни,

интелектуални, невросоматични нарушения, от аутистичния спектър, с множество увреждания и т.н.;

- да познава и практически да прилага подходите за корекционно-компенсаторна работа с различни групи лица с когнитивен, обучителен, езиков и речеви дефицит;
- да владее инструментариума на психолого-педагогическата диагностика;
- да поставя диференциална диагноза на лица с психофизически /интелектуални, комуникативни, сензорни и др./ нарушения;
- да усвоява и прилага знания, свързани с нормативната уредба по отношение правата на детето, приобщаващата среда и други;
- да организира и подпомага процеса на приобщаване на децата със специални образователни потребности в образователни и специално-педагогически институции;
- да планира и организира консултативни дейности със семействата на деца със специални образователни потребности;
- да извършва професионално консултиране и ориентиране на ученици със специални образователни потребности;
- да е подготвен за осъществяване на различни видове дейности: специално-педагогическа, научно-методическа, културно-просветна, корекционно-развиваща, организационно-управленска, сътрудничество и съвместна работа с институциите, работещи с деца и възрастни със специални потребности;
- да интегрира теоретичните знания с практически умения и висока професионална компетентност като гаранция за оказване на ефективна обща и специална подкрепа;
- да умее да прилага информационни и комуникационни технологии в обучението и работа в дигитална среда;
- да усъвършенства организацията на собствената си дейност и да повишава уменията си за емпатия и толерантност.

II. КВАЛИФИКАЦИОНЕН СТАНДАРТ – компетенции на завършилите студенти образователно-квалификационна степен “бакалавър”

Обучението на бъдещия специален педагог е насочено към придобиване на специално-научна, педагогическа и методическа подготовка.

1. Област и обхват на знанията

Завършилите образователно-квалификационна степен “бакалавър” по специалност “Специална педагогика” трябва да притежават знания за:

- философията, политиката, постиженията и новостите в областите на приобщаващото образование, професионално обучение през целия живот, възпитание на деца със специални образователни потребности и консултиране на хора с различни увреждания;
- приложните и технологични аспекти на обучението на деца със специални образователни потребности;

- характерните познавателни и личностни особености на деца с различни нарушения в развитието и техните образователни потребности;
- идентифициране на образователни потребности;
- различни методи за планиране на образователния и обучителен процес, за разработване на различни образователни и възпитателни материали и за свързване на поставените цели с процеса на обучение и възпитание;
- разнообразни образователни стратегии, методи и техники за преподаване, обучение, възпитание, учене през целия живот и мотивиране на обучаеми със специални образователни потребности.

2. Област и обхват на уменията

2.1. Лични компетенции

- изграждане на умения за самообучение и самоусъвършенстване;
- създаване на умения за поддържане на професионални взаимоотношения, изградени на основа на емпатията и отговорността за работа в екип;
- формиране на професионално отношение към бъдещата професия;
- усъвършенстване на уменията за толерантност, конфиденциалност и позитивност в отношението си към децата със специални образователни потребности и хората с увреждания;
- формиране на култура на общуване и спазване на общочовешки ценности и етични норми.

2.2. Професионални компетентности

Професионалните компетентности са ориентирани към следните основни групи:

1. Преподаване
2. Взаимоотношения с учениците
3. Взаимоотношения с другите педагогически специалисти
4. Лидерство
5. Работа с родителите и семейната общност
6. Възпитателна работа
7. Работа в мултикултурна и приобщаваща училищна среда.

В професионалната си дейност завършилите образователно-квалификационна степен “бакалавър” могат:

- да планират и подготвят учебно-възпитателния процес: участия в разработването на карта за оценка на индивидуалните потребности, планове за подкрепа, терапевтични програми за обучение и развитие, преглед на напредъка и реоценка на деца и ученици със специални образователни потребности; взаимодействия с преподаватели, родители, социални партньори, социална среда; изработване на необходимите ресурси за качествен образователен процес за обучаемите; консултативна дейност, свързана с професионалната реализация на лицата с увреждания.
- да осъществяват обучение, възпитание и подпомагане на деца и ученици със специални образователни потребности в детски градини, училища, центрове

за специална образователна подкрепа, регионални центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование и други;

- да общуват ефективно с децата и учениците със специални образователни потребности както в процесите на терапия и обучение, така и в ситуации, свързани с подкрепа на личностното развитие в реално присъствена образователна среда и в ситуации на виртуална комуникация;
- да участват в екипи за подкрепа на личностно развитие като оценяват потенциала за оптимално развитие, оценяват познавателното развитие, комуникативните умения, социалните умения, физическото развитие, адаптивното поведение, психичните реакции, семейното функциониране на деца и ученици със специални образователни потребности;
- да планират, организират и осъществяват съвместни дейности с други учители и педагогически специалисти, в т.ч. съвместно преподаване и екипно взаимодействие, както и обсъждане и вземане на решения при възникнали проблемни ситуации в класната стая или в други пространства на територията на училището или извън него в реална и във виртуална среда;
- да определят и утвърждават развиващи цели и оптимални очаквания по отношение на постиженията на образователните институции в образователното и социалното приобщаване; да оказват специализирана подкрепа при кризисен случай с дете/ученик със специални образователни потребности; да мотивират учениците да участват активно в образователни дейности, насочени към личностното им развитие;
- да провеждат обучение на учители в съответната област за предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие; да стимулират иновативност и креативност в рамките на педагогическото взаимодействие в занималнята/класната стая и извън нея;
- да усвоят знания, да развият умения и отношения за ефективно взаимодействие с родителите и представителите на семейната общност в реална и във виртуална среда, при отчитане на разнообразието от семейни модели в съвременността;
- да консултират родителите при усвояване на похвати за работа с дете/ученик със специални образователни потребности с цел създаване и развитие на полезни умения за самостоятелен и независим живот;
- да проявяват позитивно и справедливо отношение към различията и умения за разбиране и приемане на спецификите на всяко дете и ученик със специални образователни потребности.

III. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ

Завършилите специалност Специална педагогика с образователно-квалификационна степен *“бакалавър”* придобиват професионална квалификация *“специален педагог, ресурсен учител, учител в специално училище”* и се реализират като:

- ресурсни учители в детски градини и училища, центрове за подкрепа за личностно развитие, регионални центрове за подкрепа на процеса на приобщаващото образование и центрове за специална образователна подкрепа;
- учители и възпитатели в специални детски градини, специални училища, защитени жилища и в класове за интегрирано обучение на ученици със специални образователни потребности;
- специални педагози в дневни центрове за деца (лица) с умерена и тежка степен на отклонение в развитието и с множество увреждания;
- експерти в екипи за подкрепа за личностно развитие и насочване на деца със специални образователни потребности за интегрирано обучение и приобщаващо образование;
- експерти към регионални управления по образование по въпроси, свързани с приобщаващото образование;
- консултанти в правителствени, неправителствени институции и сдружения на самите лица с отклонения в развитието;
- директори на специални детски градини и училища, дневни центрове за деца и лица с увреждания, центрове за подкрепа за личностно развитие и центрове за специална образователна подкрепа и други специализирани институции за деца и лица с увреждания.

IV. ИЗИСКВАНИЯ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНО-КВАЛИФИКАЦИОННА СТЕПЕН “БАКАЛАВЪР” ПО СПЕЦИАЛНОСТ “СПЕЦИАЛНА ПЕДАГОГИКА”

Бакалавърска степен се придобива след четири годишен курс /8 семестъра и 240 кредита/ в редовна форма на обучение съгласно приложения учебен план.

Дипломирането се осъществява в два варианта:

- Първи вариант: 1. Писмен държавен изпит по Специална педагогика;
2. Практико-приложен държавен изпит.
- Втори вариант: 1. Защита на дипломна работа;
2. Практико-приложен държавен изпит.

V. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ДОПЪЛНИТЕЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ

Завършилите бакалавърска степен специални педагози имат възможност:

- Да продължат образованието си в образователно-квалификационна степен “магистър”;
- Да получат второ висше образование;
- Да участват в различни форми на продължаващо обучение през целия живот.